

Sinteza obiecțiilor și propunerilor

la proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative

Denumirea autorității/instituției	Nr.	Obiecții și propuneri	Opinia Ministerului Justiției
Ministerul Afacerilor Interne	1.	La Articolul I, punctul 2, cu referire la noua redacție a lit. e) alin. (1) din art. 104 al Codului penal, sugerăm autorului revizuirea acesteia în coroborare cu art. 13 al Codului educației care statuează tipurile de învățământ obligatoriu. Astfel, se propune substituirea sintagmei „învățământ general obligatoriu ori de calificare” cu sintagma „învățământ obligatoriu” (inclusiv în tot cuprinsul proiectului), având în vedere faptul că Codul educației nu operează cu sintagma propusă în proiect.	Se acceptă
Procuratura Generală Scrisoarea	2.	La art. I Cu referire la măsura propusă la litera e) art. 104 Cod penal – „obligarea de a urma cursul de învățământ obligatoriu” menționăm că nu este clar regimul juridic al acestei măsuri. Codul educației, în art. 13, prevede obligativitatea frecventării învățământului general obligatoriu și această responsabilitate revine și copiilor în conflict cu legea. Obligarea acestora, printr-o măsură aparte, să urmeze cursul de învățământ, care și așa este obligatoriu, în virtutea legii, pare a fi lipsită de sens. În situația în care se are în vedere asigurarea și/sau supravegherea frecventării de către acești copii a cursului de învățământ obligatoriu, sugerăm expunerea acestei măsuri într-o altă redacție, pentru a fi clară și coerentă natura juridică a acestei măsuri educative și modul de executare a acesteia.	Nu se acceptă Codul educației, art. 13 prevede obligativitatea frecventării învățământului obligatoriu educativ copiilor, însă responsabilitatea școlarizării obligatorii a copiilor cu vârsta de până la 16 ani revine părinților sau altor reprezentanți legali, precum și autorităților administrației publice locale de nivelurile întâi și al doilea. În cele mai dese cazuri, copiii în conflict cu legea sunt cei care abandonează școala și uneori părinții nu pot să-l determine să o frecventeze. În cazul în care minorul aflat în conflict cu legea, nu va respecta această măsură de constrângere, răspunderea nu va fi suportată doar de părinți sau persoanele care îi înlocuiesc în conformitate cu art. 63 Cod Contravențional, la fel răspunderea va surveni și personal minorului în temeiul art. 104 al.4 Cod Penal care prevede „În cazul eschivării sistematice de la măsurile de constrângere cu caracter educativ de către minor, instanța de judecată, la propunerea organelor de stat specializate, amulează măsurile educative și decide trimiterea cauzei penale procurorului

		<i>sau stabilește pedeapsa conform legii în baza căreia persoana a fost condamnată, după caz”.</i>
3.	Menționăm că din moment ce se propune excluderea măsurii educative – internarea în instituție de învățământ sau instituție de învățământ și de reeducare, pe motiv de inexistență a acestor instituții, să se țină cont de necesitatea unei instituții specializate în recuperarea minorilor.	Se acceptă Crearea Centrelor comunitare pentru această categorie de minori, constituie un obiectiv care va fi promovat de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, urmare a identificării resurselor financiare.
4.	În această ordine de idei, propunem de a fi revăzut conceptul regimului juridic al penitenciarului pentru minori, cu accent mai pronunțat pe dezvoltarea serviciilor de resocializare, bazate pe programe intensive de reintegrare și învățământ, de pregătire școlară și profesională, de implicare în programe individuale, ce vor schimba comportamentul minorului care ispășește pedeapsa privativă de libertate.	Se acceptă În proiectul Strategiei de dezvoltare a sistemului penitenciar pentru anii 2016 – 2020 a fost introdus ca obiectiv dezvoltarea regimului juridic al penitenciarului pentru minori.
5.	Reieșind din natura juridică, scopul și raționamentul măsurilor de constrângere cu caracter educativ, propunem modificarea legislației penale în sensul obligativității aplicării (și nu doar a posibilității – așa cum este prevăzut actualmente în art.54, art.93, art.104 Cod penal, art.483 Cod de procedură penală) a unor asemenea măsuri față de copii în conflict cu legea, la liberarea lor de răspundere/pedeapsă penală.	Se acceptă
6.	La art. II Propunem expunerea alin.(3) art.483 Cod de procedură penală în altă redacție, în corelare cu alin.(2) art.485 Cod de procedură penală, iar sintagmele „organul de stat specializat care asigură corectarea minorului”, „organul specializat de stat 2ducative2” să fie înlocuite cu sintagma “ organul de probațiune”.	Nu se acceptă Atât Codul penal, cât și Codul de procedură penală, utilizează o noțiune generală cu privire la organul responsabil de controlul executării măsurilor cu caracter educativ. Identificarea expresă a acestuia se face în art. 174, alin. (3), precum și la art. 291 Codul de executare.
7.	La art. III Propunem completarea Codului de executare cu prevederi, ce vor reglementa și procedura de executare a ordonanțelor procurorului de liberare de răspundere penală cu aplicarea măsurii de constrângere cu caracter educativ, emise în faza urmăririi penale în conformitate cu dreptul discreționar al procurorului, prevăzut de art.53 Cod penal. În, art.270 și art.291 din Codul de executare reglementează doar mecanismul de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter educativ, adoptate prin hotărârea instanței de judecată.	Se acceptă Au fost operate modificări în Codul de procedură penală și Codul de executare în vederea reglementării procedurii de executare a ordonanțelor procurorului de liberare de răspundere penală cu aplicarea măsurii de constrângere cu caracter educativ.

		<p>Legea cu privire la probațiune, care reglementează organizarea și funcționarea organelor de probațiune, la fel stabilește competența organelor de probațiune numai asupra persoanelor în privința cărora este o hotărâre judecătorească, nu și o ordonanță a procurorului.</p>	<p>De asemenea, conform art. 10 din Legea cu privire la probațiune nr. 138 din 3 decembrie 2015 „Articolul 10. Probațiunea comunitară</p> <p>(1) Probațiunea comunitară prevede organizarea și implementarea, în baza hotărârii judecătorești sau, după caz, a ordonanței procurorului, a activităților de resocializare a subiecților probațiunii care sînt:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) minori liberați de răspunderea penală; b) persoane liberate condiționat de răspunderea penală; c) persoane liberate de pedeapsa penală; d) persoane condamnate sau sancționate la muncă neremunerată în folosul comunității, precum și cele private de dreptul de a ocupa o anumită funcție sau de a exercita o anumită activitate. <p>(2) Categoriilor de persoane specificate la alin. (1) li se pot aplica programe probaționale.”</p> <p>Aceasta va constitui obiectul de reglementare a altor proiecte de modificare în vederea ajustării cadrului conex la Legea sus menționată.</p>
<p>Procuratura Aviz suplimentar scrisoarea nr.</p>	<p>8.</p>	<p>1. Cu referire la măsura propusă la litera e) art. 104 Cod penal - „<i>obligarea de a urma cursul de învățământ obligatoriu</i>” menționăm că nu este clar regimul juridic al acestei măsuri.</p> <p>Codul educației, în art. 13, prevede obligativitatea frecventării învățământului general obligatoriu și această responsabilitate revine și copiilor în conflict cu legea. Obligarea acestora, printr-o măsură aparte, să urmeze cursul de învățământ, care și așa este obligatoriu, în virtutea legii, pare a fi lipsită de sens.</p> <p>Opinia Ministerului Justiției cu referire la oportunitatea acestei măsuri de constrângere cu caracter educativ ca fiind o pârghie contra abandonului școlar este irelevantă și ruptă din context. Subiectul</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Codul educației, art. 13 prevede obligativitatea frecventării învățământului obligatoriu educativ copiilor, însă responsabilitatea școlarizării obligatorii a copiilor cu vârsta de pînă la 16 ani revine părinților sau altor reprezentanți legali, precum și autorităților administrației publice locale de nivelurile întâi și al doilea.</p> <p>În cele mai dese cazuri, copiii în conflict cu legea sunt cei care abandonează școala și uneori părinții nu pot să-l determine s-o frecventeze.</p>

	<p>pârghiilor de responsabilizare a copiilor de a frecventa cursul de învățământ obligatoriu nu ține de domeniul legislației penale și nu poate fi abordat în contextul răspunderii copiilor pentru comiterea faptelor, prevăzute de Codul penal. Copiii sunt obligați prin Constituție să urmeze învățământul obligatoriu și această obligație revine în egală măsură atât copiilor în conflict cu legea, cât și celor cu un comportament corect.</p> <p>Respectiv, învățământul obligatoriu în esență reprezintă obligația copilului de a urma programul de studiu, de aceea nu poate fi considerat o măsură de constrângere cu caracter educativ, aplicată, în condițiile propuse de autorul proiectului, doar copiilor în conflict cu legea.</p> <p>Măsurile de constrângere cu caracter educativ constituie alternative la pedepsele penale, parte a regimului juridic al răspunderii penale a copiilor aflați în conflict cu legea, urmăriți penal pentru comiterea unei infracțiuni și liberați de răspundere penală, în condițiile Codului penal și Codului de procedură penală.</p> <p>De aceea, susținem în continuare poziția că măsura de constrângere cu caracter educativ propusă - <i>obligarea de a urma cursul de învățământ obligatoriu</i> urmează să fie înlocuită cu altele, în vederea extinderii spectrului de măsuri ce vor avea ca obiectiv educarea și resocializarea copiilor în conflict cu legea.</p> <p>În această ordine de idei, legislația unor state (România, Lituania) prevede asemenea măsuri de constrângere cu caracter educativ, cum ar fi: stagiul de formare civică - obligația minorului de a participa la un program pentru a-l ajuta să înțeleagă consecințele legale și sociale la care se expune în cazul săvârșirii de infracțiuni și pentru a-l responsabiliza cu privire la comportamentul său viitor; asistarea zilnică - obligația minorului de a respecta un program stabilit de serviciul de probatiune, care conține orarul și condițiile de desfășurare a activităților, precum și interdicțiile impuse minorului; supravegherea (condiționată) minimă și medie a copilului, obligarea de a urma programe de educare și corecție a comportamentului ș.a.</p>	<p>În cazul în care minorul aflat în conflict cu legea, nu va respecta această măsură de constrângere, răspunderea nu va fi suportată doar de părinți sau persoanele care îi înlocuiesc în conformitate cu art. 63 Cod Contravențional, la fel răspunderea va surveni și personal minorului în temeiul art. 104 al.4 Cod Penal care prevede „În cazul eschivării sistematice de la măsurile de constrângere cu caracter educativ de către minor, instanța de judecată, la propunerea organelor de stat specializate, anulează măsurile educative și decide trimiterea cauzei penale procurorului sau stabilește pedeapsa conform legii în baza căreia persoana a fost condamnată, după caz”.</p>
--	--	--

9.	<p>La alin.(5) art.104 Cod penal, cuvintele "<i>pe un termen de până la atingerea majoratului</i>" , ar putea fi interpretate cu caracter extensiv măsurilor stabilite, astfel ca măsura cu caracter educativ să se aplice pe o durată de timp de la momentul liberării de răspundere penală și aplicării măsurii respective până când copilul atinge majoratul. Astfel, termenul de aplicare poate dura ani în șir, fapt ce depășește logica aplicării anumitor măsuri. În acest sens, propunem de exclus textul "<i>pe un termen de</i>".</p>	<p style="text-align: center;">Nu se acceptă</p> <p>Instanța sau procurorul va examina fiecare caz în parte la determinarea aplicării unei măsuri sau mai multor măsuri cu caracter educativ stabilind concomitent și termenul pentru realizarea acestora în funcție de specificul lor. Or, obligația minorului de a urma cursul de învățămînt se va stabili pînă la vîrsta de 18 ani, însă cursul de reabilitare psihologică poate fi stabilit și pe un termen de pînă la atingerea majoratului.</p>
10.	<p>2. Revizuirea redacției actuale a art.104 lit.d) din Cod penal - obligarea minorului de a urma un curs de tratament medical de reabilitare psihologică. Această propunere este condiționată de faptul că tratamentul medical este o activitate distinctă de cea de reabilitare psihologică. Tratamentul medical este aplicat persoanelor ce suferă de boală psihică și asupra acestei măsuri este în drept să se expună doar instanța de judecată, în condițiile stabilite de lege. Reabilitarea psihologică, însă, presupune consiliere psihologică în scopul anticipării/soluționării problemelor emoționale, cognitive și de comportament, determinate de factori psihologici. Respectiv, propunem de exclus sintagma "<i>de tratament medical</i>" și din alin.(5) art.291 Cod de executare.</p>	<p style="text-align: center;">Se acceptă</p>
	<p>3. De asemenea, pentru a asigura concordanța cadrului legislativ relevant cu modificările și completările formulate în proiect și deoarece efectuarea urmăririi penale în cauzele cu minorii în conflict cu legea ține de competența exclusivă a procurorului, propunem:</p> <p>a) în art.52 alin.(1) pct.22) din Codul de procedură penală, după cuvintele „<i>sub urmărire penală</i>” de completat cu cuvintele „ , <i>aplică măsuri de constrângere cu caracter educativ</i>”;</p> <p>b) în cuprinsul Capitolului I, Titlul III din CPP - Procedura în cauzele privind minorii, de substituit sintagma „ <i>organul de urmărire penală</i> ” cu sintagma „ <i>organul care efectuează urmărirea penală</i> ”</p>	<p>a) Se acceptă</p> <p>b) Nu se acceptă Nu este clar argumentată oportunitatea promovării propunerii înaintate. De asemenea</p>

	<p>acolo unde este cazul (art.475 alin.(3), art.478, 479 alin.(3), art.482 CPP);</p> <p>c) în art.477 alin.(3) CPP propunem de exclus sintagma „ <i>sau arestarea preventivă a</i> ”;</p> <p>d) în art.483 alin.(1) CPP propunem de substituit sintagma „ <i>organul de urmărire penală poate face propunere procurorului de a înceta urmărirea penală în privința minorului și de a-l libera</i> ” cu sintagma „ <i>procurorul dispune încetarea urmăririi penale și liberarea minorului</i> ” și în continuare conform textului.</p>	<p>, în art. la care se face trimitere, respectiva sintagmă nu se regăsește.</p> <p>c) Nu se acceptă Nu este clar care ar fi oportunitatea excluderii sintagmei la care se face referire.</p> <p>d) Se acceptă</p>
--	--	--

Viceministru

Nicolae EȘANU